

Sygn. akt III AUa 251/18, III AUz 47/18

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Barbara Bialecka (spr.)
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSO del. Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 maja 2019 r. w S.

sprawy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o ustalenie wysokości składki na ubezpieczenie wypadkowe

na skutek apelacji płatnika składek od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 21 marca 2018 r. sygn. akt VI U 146/17 oraz na skutek zażalenia organu rentowego na punkt II wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 21 marca 2018r.

1. oddala apelację,

2. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

3. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym,

4. odstępuje od obciążenia płatnika składek kosztami postępowania zażaleniewego.

SSA Urszula Iwanowska	SSA Barbara Białecka	del. SSO Gabriela Horodnicka- Stelmaszczuk
-----------------------	----------------------	---

Sygn. akt III AUa 251/18, III AUz 47/18

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 30.01.2017 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, że w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od dnia 1.04.2011 r. do dnia 31.03.2012 r. stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązujące płatnika składek (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. wynosi 2,52 % podstawy jej wymiaru.

Decyzją nr (...) z dnia 30.01.2017 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, że w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od dnia 1.04.2012 r. do dnia 31.03.2013 r. stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązujące płatnika składek (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. wynosi 2,28 % podstawy jej wymiaru.

Decyzją nr (...) z dnia 30.01.2017 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, że w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od dnia 1.04.2016 r. do dnia 31.03.2017 r. stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązujące płatnika składek (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. wynosi 2,94 % podstawy jej wymiaru.

Odwołania od powyższych decyzji wniósł płatnik składek, wskazując że organ rentowy niesłusznie uznał, że do liczby pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia wlicza się również osoby, wobec których zastosowano środki ochrony indywidualnej i ograniczono lub zlikwidowano zagrożenie do poziomu zgodnego z normą.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie i o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż jego zdaniem otrzymanie środków ochrony indywidualnej przez pracowników wykonujących pracę w środowisku, w którym występują czynniki szkodliwe, nie zwalnia płatnika od wykazywania ich w informacji ZUS IWA w liczbie zatrudnionych w warunkach zagrożenia.

Postanowieniami z dnia 23 marca 2017 r., sygn. akt VI U 151/17 Sąd Okręgowy połączył sprawy z odwołań płatnika składek do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz postanowił prowadzić je dalej pod sygn. akt VI U 146/17.

Wyrokiem z 21 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania oraz zasądził od wnioskodawcy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. 540 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowił następująco ustalony stan faktyczny i rozważania prawne.

Za okres 04/2011 r. do 03/2012 r. płatnik składek wykazał stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe w wysokości 2,24%. Do ustalenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe ustalonej w ww. wysokości przyjęto następujące dane:

ROK	IDN. ZUS IWA	LICZBA UBEZP.	LICZBA POSZKODOWA W WYPADKACH PRZY PRACY OGÓŁEM	LICZBA POSZKODOWA W WYPADKACH ŚMIERTELNYCH I CIĘŻKICH	LICZBA ZACHUDNIONYCH W WARUNKACH ZAGROŻENIA	RODZAJ DZIAŁ. PKD
2008	2008/2	209	7	0	15	X
2009	2009/1	218	9	0	0	X
2010	2010/1	211	4	0	0	1623Z

Następnie w dniu 24.08.2016 r. płatnik składek skorygował informację ZUS IWA za lata 2008-2010 wykazując:

ROK	IDN. ZUS IWA	LICZBA UBEZP.	LICZBA POSZKODOWA W WYPADKACH PRZY PRACY OGÓŁEM	LICZBA POSZKODOWA W WYPADKACH ŚMIERTELNYCH I CIĘŻKICH	LICZBA ZACHUDNIONYCH W WARUNKACH ZAGROŻENIA	RODZAJ DZIAŁ. PKD
2008	2008/3	209	8	0	0	X
2010	2010/3	211	5	0	0	1623Z

Za okres 04/2012 r. do 03/2013 r. płatnik składek wykazał stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe w wysokości 2,02%. Do ustalenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe ustalonej w ww. wysokości przyjęto następujące dane:

ROK	IDN. ZUS IWA	LICZBA UBEZP.	LICZBA POSZKODOWA W WYPADKACH PRZY PRACY OGÓŁEM	LICZBA POSZKODOWA W WYPADKACH ŚMIERTELNYCH I CIĘŻKICH	LICZBA ZACHUDNIONYCH W WARUNKACH ZAGROŻENIA	RODZAJ DZIAŁ. PKD
-----	-----------------	------------------	--	--	---	----------------------

2009	2009/1	218	9	0	0	X
2010	2010/2	211	4	0	15	X
2011	2011/1	214	3	0	35	1623Z

Następnie w dniu 24.08.2016 r. płatnik składek skorygował informację ZUS IWA za lata 2008-2010 wykazując:

ROK	IDN. ZUS IWA	LICZBA UBEZP.	LICZBA POSZKODOWA W WYPADKACH PRZY PRACY OGÓŁEM	LICZBA POSZKODOWA W WYPADKACH ŚMIERTELNYCH I CIĘŻKICH	LICZBA ZACHUDNIONYCH W WARUNKACH ZAGROŻENIA	RODZAJ DZIAŁ. PKD
2009	2009/1	218	9	0	0	X
2010	2010/3	211	5	0	0	X
2011	2011/2	214	3	0	0	1623Z

Za okres 04/2016 r. do 07/2016 r. i za 12/2016 płatnik składek wykazał stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe w wysokości 2,94%, a za okres od 08/2016 do 11/2016 – 2,26%. Do ustalenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe ustalonej w ww. wysokości przyjęto następujące dane:

ROK	IDN. ZUS IWA	LICZBA UBEZP.	LICZBA POSZKODOWA W WYPADKACH PRZY PRACY OGÓŁEM	LICZBA POSZKODOWA W WYPADKACH ŚMIERTELNYCH I CIĘŻKICH	LICZBA ZACHUDNIONYCH W WARUNKACH ZAGROŻENIA	RODZAJ DZIAŁ. PKD
2013	2013/1	213	13	0	56	X
2014	2014/2	211	12	0	60	X
2015	2015/2	202	4	0	60	1623Z

Następnie w dniu 24.08.2016 r. płatnik składek skorygował informację ZUS IWA wykazując:

ROK	IDN. ZUS IWA	LICZBA UBEZP.	LICZBA POSZKODOWA W WYPADKACH PRZY PRACY OGÓŁEM	LICZBA POSZKODOWA W WYPADKACH ŚMIERTELNYCH I CIĘŻKICH	LICZBA ZACHUWNIOWYCH W WARUNKACH ZAGROŻENIA	RODZAJ DZIAŁ. PKD
2013	2013/2	213	13	0	0	X
2014	2014/2	211	12	0	0	X
2011	2015/2	202	4	0	0	1623Z

U płatnika składek w 2012 r. 56 pracowników, w 2013 r. 56 pracowników, w 2014 r. 60 pracowników, w 2016 r. 60 pracowników i w 2017 r. 55 osób wykonywało pracę w warunkach narażenia na hałas stwarzający ryzyko uszkodzenia słuchu. Pracodawca zastosował ochronniki słuchu, które są najprostszym i najszybszym sposobem ochrony narządu słuchu przed skutkami oddziaływania hałasu, który występuje w sposób ciągły na niektórych stanowiskach pracy powodując dźwięki niepożądane dla osób wykonujących pracę. Stosowanie tych środków ochrony indywidualnej w pewnym stopniu ograniczało zagrożenie obniżając ryzyko utraty słuchu, natomiast nie eliminowało zagrożenia ze środowiska pracy, co potwierdzały wyniki pomiarów zgodnie, z którymi nadal w środowisku pracy występuje przekroczenie najwyższych dopuszczalnych natężeń hałasu.

Sąd Okręgowy ocenił, że odwołania nie zasługiwały na uwzględnienie. Jako podstawę prawną Sąd I instancji powołał treść przepisów art. 28 ust. 1 - 4, art. 30 ust. 1 – 5 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz. U. z 2017 poz. 1773). Sąd I instancji podkreślił, że kluczowa dla rozstrzygnięcia sporu była okoliczność ustalenia ile osób pracowało w warunkach zagrożenia, czy i w stosunku do ilu pracowników ograniczono występowanie warunków szkodliwych do poziomu, w którym nie występowało zagrożenie od 01.04.2011 r. do 31.03.2012 r., od 01.04.2012 r. do 31.03.2013 r., od 01.04.2016 r. do 31.03.2017 r. Ustalenia w tym zakresie Sąd I instancji poczynił w oparciu o sporządzoną dla potrzeb sprawy opinię biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Mając na uwadze treść opinii biegłego Sąd Okręgowy wskazał, że u płatnika składek w 2012 r. - 56 pracowników, w 2013 r. - 56 pracowników, w 2014 r. - 60 pracowników, w 2016 r. - 60 pracowników i w 2017 r. - 55 osób wykonywało pracę w warunkach narażenia na hałas stwarzający ryzyko uszkodzenia słuchu. Pracodawca zastosował ochronniki słuchu, które są najprostszym i najszybszym sposobem ochrony narządu słuchu przed skutkami oddziaływania hałasu, który występuje w sposób ciągły na niektórych stanowiskach pracy powodując dźwięki niepożądane dla osób wykonujących pracę. Stosowanie tych środków ochrony indywidualnej w pewnym stopniu ograniczało zagrożenie obniżając ryzyko utraty słuchu, natomiast nie eliminowało zagrożenia ze środowiska pracy, co potwierdzały wyniki pomiarów, zgodnie z którymi nadal w środowisku pracy występuje przekroczenie najwyższych dopuszczalnych natężeń hałasu. Gdyby przyjąć fakt, że stosowanie przez pracowników środków ochrony indywidualnej w postaci ochronników słuchu, powodowałoby likwidację warunków zagrożenia czynnikami szkodliwymi związanymi z przekroczeniem NDN hałasu, ustawodawca nie ograniczyłby całkowicie pracy osób pod szczególną ochroną tj. pracowników młodocianych (rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2004r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac (Dz. U. z 2016r. poz. 1509) jak również pracy kobiet w ciąży (rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1996r. w sprawie wykazu prac szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet (Dz.U. z 2016r. poz. 2057), nie zabroniłby również wykonywania pracy w godzinach nadliczbowych w razie szczególnych potrzeb pracodawcy (art. 151 §2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2016r, poz. 1666 ze zmianami oraz z 2017r. Dz.U.

poz. 962). Stosowanie środków ochrony słuchu jedynie ogranicza ryzyko uszkodzenia słuchu, ale nie eliminuje go całkowicie.

Nadto, przywołane przez płatnika dokumenty dotyczące wypełniania informacji ZUS IWA i sprawozdania Z-10, stanowią zasady składania i wypełniania informacji o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe ZUS IWA oraz objaśnienia do wypełniania sprawozdania o warunkach pracy Z-10. Dosłownie czytając zasady składania i wypełniania informacji o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe ZUS IWA na stronie 8 tych zasad (załącznik nr 1 do opinii uzupełniającej) „W polu 04 - należy wpisać liczbę zatrudnionych w warunkach, w których występują przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, według stanu na dzień 31 grudnia roku, za który składana jest informacja ZUS IWA. Ustalając liczbę osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia bierze się pod uwagę wyłącznie pracowników, tj. osoby pozostające w stosunku pracy w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy. Danego pracownika uwzględnia się w tej liczbie tylko jeden raz. Przy ustalaniu liczby zatrudnionych stosuje się zasady obowiązujące przy wypełnianiu działu 2 (wiersz 1, rubryka 1) sprawozdania o warunkach pracy (Z-10)”. Zgodnie z zapisami zawartymi w „Objaśnieniach do formularza Z-10”(załącznik nr 2 do opinii uzupełniającej), w dziale 2 „Pracownicy zatrudnieni w warunkach zagrożenia (stan w dniu 31 XII)”, w wierszu 1 „Czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy” w rubryce 1 „Osoby zagrożone (liczone tylko jeden raz) ogółem” podaje się liczbę osób zagrożonych przy uwzględnieniu zależności danych z działu 1 (osobozagrożenia) i działu 2 (osoby zagrożone). Dokładny zapis w dziale 2 w „Objaśnieniach do formularza Z-10” dotyczących odniesienia do wypełnienia pola 04 w „Zasadach składania i wypełniania informacji o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe ZUS IWA”, brzmi; „Dział 2. W dziale tym ujmuje się każdego pracownika tylko jeden raz, w pozycji czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy. ... Sporządzając sprawozdanie, należy mieć na uwadze następującą, zależność danych działu 1 (osobozagrożenia) i działu 2 (osoby zagrożone), a mianowicie: jeśli dział 2 wiersz 1 rubryka 1 0 to dział 1 wiersz 1 rubryka 5 40 i dział 1 wiersz 1 rubryka 5 > dział 2 wiersz 1 rubryka 1.

Dosłownie powyższy zapis oznacza następującą zależność, że jeżeli w dziale 1 „Zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia na stanowiskach pracy, na których zostały przekroczone obowiązujące normy (na podstawie przeprowadzonych aktualnych badań i pomiarów”. W wierszu 1 „I. Zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy (wiersz 02+05 do 17)” i w rubryce 5 „Liczba pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia (liczonych tyle razy, na ile czynników szkodliwych są narażeni) stan w dniu 31 grudnia”, wartość liczbowa jest większa od zera to w dziale 2 „Pracownicy zatrudnieni w warunkach zagrożenia (stan w dniu 31XII)”, w wierszu 1 „Czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy”, w rubryce 1 „Osoby zagrożone (Uczone tylko jeden raz) ogółem” ta liczba też musi być większa od zera. Występuje również druga zależność, że podana wartość liczbowa w dziale 1 wiersz 1 rubryka 5 może być równa lub większa niż w dziale 2 wiersz 1 rubryka 1, ponieważ w dziale 1 podaje się liczbę pracowników liczonych tyle razy, na ile czynników szkodliwych są narażeni, a w dziale 2 podaje się liczbę osób zagrożonych liczonych tylko jeden raz.

Z przytoczonych przez płatnika „Objaśnieniach do formularza Z-10” zapisano dosłownie „Dział 1. W rubryce 5 - „Liczba pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia według stanu w dniu 31 grudnia”- należy podać liczbę osób pracujących na stanowiskach, na których przekroczone zostały obowiązujące normy higieniczne (NDS, NDN), sanitarne i inne (np. normy specjalne, ustalone dla danego stanowiska pracy lub wykonywanych czynności) w oparciu o wyniki pomiarów stężeń i natężeń określonych czynników. W wyjątkowych przypadkach dopuszcza się podanie danych w oparciu o opinię lekarza zakładu społecznej służby zdrowia sprawującego nadzór profilaktyczny nad zakładem pracy oraz opinie i doświadczenie w tym zakresie właściwych specjalistów i służb bhp.

Sąd Okręgowy podzielił także pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 27.11.2012 r., sygn. akt III AUa 624/12, wedle którego, nie można uznać, że dana osoba nie jest zatrudniona w warunkach zagrożenia, jeżeli podjęte przez zakład działania nie doprowadziły do zlikwidowania, czy znaczącego obniżenia występującego na określonych stanowiskach poziomu hałasu, a jedynie stwarzały ochronę przed hałasem dla poszczególnych osób

i to pod warunkiem ścisłego przestrzegania przez pracowników zaleceń pracodawcy tj. stosowania naszników lub zatyczek do uszu.

Sąd I instancji wskazał, że w niniejszej sprawie płatnik składek nie wyeliminował całkowicie istniejącego zagrożenia. Pomimo wdrożenia środków ochrony indywidualnej pracownicy nadal wykonywali pracę w miejscu, gdzie zachodziło ryzyko uszkodzenia słuchu. Tym samym nie można uznać, iż nie byli zatrudnieni w warunkach zagrożenia. Jeżeli rzeczywiście zdrowie pracownika pozostaje zagrożone (np. zsunięcia słuchawek, nie założenia słuchawek przez pracownika) w warunkach pracy, zachodzi zwiększone ryzyko wypadków i chorób zawodowych. Przedmiotowe środki ochrony indywidualnej nie wpływają na istniejące zagrożenia, w taki sposób, aby mogły je wyeliminować w sposób znaczny. Stąd obowiązek opłacenia przedmiotowej składki w wysokości określonej przez organ rentowy.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. oraz zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 poz. 265 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł płatnik składek, podnosząc jednocześnie zarzuty naruszenia:

- art. 33 ust. 1 i art. 34 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych poprzez błędne zastosowanie oraz art. 34a wskazanej ustawy, poprzez jego niezastosowanie w sytuacji złożenia przez płatnika składek korekt informacji, o której mowa w art. 31 ust. 6 ustawy, odzwierciedlających stan faktyczny, albowiem na skutek zastosowania środków indywidualnej ochrony słuchu w postaci ochronników słuchu, poziom hałasu został obniżony do dopuszczalnego poziomu, a zatem wyeliminowane zostało ryzyko zawodowe związane z narażeniem na hałas, w konsekwencji czego pracownicy odwołującego się nie byli zatrudnieni w warunkach, gdzie występują czynniki szkodliwe w środowisku pracy;

- art. 31 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej w zw. z § 1 ust. 1 pkt 166 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie określenia wzorów formularzy sprawozdawczych, objaśnień co do sposobu ich wypełniania oraz wzorów kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych ustalonych w programie badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2015 oraz odpowiednim zakresem rozporządzeniami Prezesa Rady Ministrów obowiązującymi w latach 2003 – 2014, poprzez błędne zastosowanie;

- § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas i drgania mechaniczne, poprzez jego niezastosowanie w przedmiotowej sprawie i nieuwzględnienie tego, że odwołujący się zastosował rozwiązania w postaci środków ochrony indywidualnej słuchu, co spowodowało ograniczenie oddziaływania tego czynnika na pracowników stosujących te ochrony do poziomu zgodnego z normami, a w wielu przypadkach wyeliminowało oddziaływanie tego czynnika szkodliwego w ogóle;

- naruszenie art. 232 k.p.c. i 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, tj.: przyjęcie, że z faktu zatrudnienia osób, które wykonują pracę w środowisku, gdzie występują czynniki szkodliwe na poziomie przekraczającym dopuszczalne normy wynika wprost, iż osoby te należy zaliczać do kategorii „zatrudnionych w warunkach zagrożenia” i uwzględniać je w informacji przekazywanej do ZUS o danych służących do ustalenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe; nieuwzględnienie faktu, że płatnik składek, w przypadku stwierdzenia błędów w przekazywanych informacjach ZUS – IWA ma prawny obowiązek dokonywania korekt tych informacji; pominięcie istotnych dla sprawy okoliczności, a mianowicie tego, że organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzały regularne kontrole u płatnika, potwierdzające każdorazowo stosowanie u płatnika składek odpowiednich środków ochrony osobistej (ochronników słuchu) na stanowiskach pracy zorganizowanych w środowisku, gdzie występują przekroczenia dopuszczalnych norm, stwierdzone w wyniku badań, przeprowadzanych na zlecenie płatnika składek i finansowanych przez płatnika składek, oraz poprzez przyjęcie za podstawę orzeczenia

opinii biegłego sądowego K. B., stanowiącej w rzeczywistości wykładnię prawa w znacznej mierze wkraczającej w tym zakresie w kompetencje Sądu I instancji.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonych decyzji w całości oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego się kosztów procesu za dwie instancje wraz z kosztami zastępstwa wg norm. Ewentualnie apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy w tym zakresie do Sądu I instancji do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania sądowego.

Zdaniem apelującego z przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. wprost wynika, że pracodawca eliminuje u źródła ryzyko zawodowe związane z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne albo ogranicza je do możliwie najniższego poziomu, uwzględniając dostępne rozwiązania techniczne oraz postęp naukowo – techniczny. Odwołujący takie rozwiązanie techniczne zastosował w postaci środków indywidualnej ochrony słuchu. Spowodowało to wyeliminowanie ryzyka zawodowego związanego z narażeniem na hałas. Podobne stanowisko zaprezentował w swoim orzeczeniu Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 30 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa 555/14. Nadto w sporządzonej na potrzeby niniejszej sprawy opinii, biegły pominął, że stosowane ochronniki słuchu, zgodnie z posiadanymi atestami, ograniczają poziom hałasu do dopuszczalnego przez normy.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od płatnika na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego.

Zażalenie na postanowienie zawarte w punkcie II powyższego wyroku w części, tj. ponad kwotę 540 zł wniósł organ rentowy. Żalący podniósł zarzut naruszenia art. 19 § 2 k.p.c., art. 22 k.p.c., art. 98 §1 – 4 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265), poprzez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że w niniejszej sprawie ma zastosowanie § 9 ust. 2 rozporządzenia, a nie § 2 pkt 6 rozporządzenia. Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji. Żalący wniósł także o zasądzenie od płatnika na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu żałaleniowym, a w razie uchylenia zaskarżonego postanowienia przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji oraz pozostawienie temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej.

Organ rentowy wskazał, że wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie wynosi 70 125 zł. Jest to różnica pomiędzy wysokością składek wypadkowych wykazywanych przez płatnika w toku postępowania, a wysokością składek wypadkowych ustalonych przez organ rentowy decyzjami z 30 stycznia 2017 r. Koszty zastępstwa procesowego powinny być zasądzone biorąc pod uwagę wartość przedmiotu sporu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja płatnika składek nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Odwoławczy podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 i z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720). Sąd Apelacyjny podzielił także ocenę materiału dowodowego dokonaną przez Sąd pierwszej instancji.

Sąd drugiej instancji w całości aprobuje wnioskowanie Sądu Okręgowego wskazujące, że zastosowanie przez (...) sp. z o.o. w T. środków ochrony indywidualnej przez pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożenia nie zwalniało płatnika składek od wykazywania w dokumentach ZUS IWA tych osób, jako zatrudnionych w warunkach zagrożenia.

W niniejszej sprawie ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny pozostawał praktycznie bezsporny. Płatnik składek nie kwestionował bowiem, że występowały u niego przekroczone normy hałasu. Nie jest także kwestionowane, że pracownicy płatnika składek używali udostępnionych przez pracodawcę ochronników słuchu. Płatnik składek wskazywał natomiast, że każdy z pracowników, dzięki zastosowaniu ochronników słuchu, pracował w hałasie poniżej dopuszczalnej normy, co oznaczało że pracownicy nie są narażeni na pracę w warunkach zagrożenia.

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie wskazuje, że nie podziela poglądu wyrażonego w uzasadnieniu wyroku tutejszego Sądu z dnia 30 kwietnia 2015 r. (III AUa 555/14), z którego wywnioskować można, iż brak jest osób wykonujących pracę w warunkach zagrożenia w sytuacji, w której zagrożenie takie obniżono do poziomu poniżej dopuszczalnej normy przez zastosowanie środków ochrony indywidualnej w postaci nauszników. Niwelowanie bowiem warunków zagrożenia poprzez wyposażenie pracowników w środki ochrony indywidualnej jest sensem i celem stosowania tych środków.

Sąd Odwoławczy podziela pogląd wyrażony w wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 maja 2011 r. (sygn. akt C – 256/10), w którym wyjaśniono, że dyrektywę (...) w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (hałasem), zmienioną dyrektywą (...), należy interpretować w ten sposób, że pracodawca, w którego przedsiębiorstwie dzienny poziom ekspozycji na hałas pracowników, mierzony bez uwzględnienia skutków używania indywidualnych środków ochrony słuchu, wynosi ponad 85 dB, nie spełnia obowiązków wynikających z tej dyrektywy poprzez samo wydanie pracownikom takich środków ochrony umożliwiających obniżenie dziennej ekspozycji na hałas poniżej 80 dB, ponieważ na owym pracodawcy ciąży obowiązek wdrożenia programu środków technicznych lub organizacyjnych zmierzających do zmniejszenia takiej ekspozycji na hałas, mierzony bez uwzględnienia skutków używania indywidualnych środków ochrony słuchu, do poziomu poniżej 85 dB.

Z powyższego można wysnuć wniosek, że obowiązujące dyrektywy unijne rozróżniają obniżenie poziomu hałasu poniżej 85 dB w wyniku zastosowania indywidualnych środków ochrony od sytuacji, w której poziom hałasu obniżany jest na stałe, w wyniku wdrażania odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych. Sąd Apelacyjny doszedł zatem do przekonania, że czym innym jest obniżenie dopuszczalnego poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego poziomu w wyniku zastosowania środków ochrony indywidualnej, a czym innym jest doprowadzenie do sytuacji, w której w wyniku podejmowanych przez przedsiębiorcę czynności, poziom hałasu na danych stanowiskach pracy na stałe zostanie obniżony do poziomu nie powodującego zagrożenia dla zdrowia.

Błędne jest stanowisko płatnika składek, który twierdził, że nie miał obowiązku wykazywać osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia, bowiem takie zagrożenie wyeliminował wskutek stosowania środków ochrony indywidualnej. Aby zasadnym było niewskazywanie takich osób, pracodawca winien podjąć odpowiednie środki techniczne, czy też organizacyjne, dzięki którym hałas w zakładzie pracy lub konkretnych hałach maszyn zostałby obniżony do poziomu poniżej dopuszczalnego poziomu, bez stosowania indywidualnych środków ochrony. Płatnik składek prowadzi działalność związaną z produkcją wyrobów stolarskich i ciesielskich, głównie galanterii ogrodowej. Wobec czego pracodawca mógłby efekt obniżenia poziomu hałasu osiągnąć przykładowo poprzez zastosowanie materiałów pochłaniających dźwięk, inne rozmieszczenie maszyn w hałach produkcyjnych, tj. tak, aby pracownicy nie byli narażeni na oddziaływanie wielu źródeł hałasu jednocześnie, zmniejszenie liczby maszyn w poszczególnych hałach, czy też wprowadzenie rotacji na stanowiskach pracy, co pozwoliłoby pracownikom na wykonywanie pracy przy maszynach wytwarzających hałas o dopuszczalnym poziomie.

U płatnika składek występują niewątpliwie warunki zagrożenia w postaci ponadnormatywnego hałasu. Zastosowanie środków ochrony indywidualnej nie eliminuje zagrożenia każdego z zatrudnionych pracowników. Stosowanie środków ochrony indywidualnej jedynie obniża czasowo poziom hałasu, na który są narażeni pracownicy.

Nadto zwrócić należy uwagę, że z aktualnego opisu sposobu wypełnienia sprawozdania Z-10 zawartego w objaśnieniach do tego formularza wynika, iż przy podawaniu liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia, powinno się uwzględniać wszystkich pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, na których występują

przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy – bez względu na to, czy stosowali oni środki ochrony indywidualnej (np. odzież ochronną, środki ochrony oczu, sprzęt ochronny słuchu). Wobec czego uznać należało, że występowanie czynników szkodliwych na stanowiskach pracy ma charakter obiektywny, a nie odnosi się wyłącznie do pracowników, którzy realnie poddani są działaniu czynników szkodliwych, przekraczających dopuszczalne normy, z uwagi na niestosowanie przez pracodawcę środków ograniczających działanie tychże czynników.

Sąd Apelacyjny w pełni zgadza się z twierdzeniem, że skuteczne obniżenie poziomu ekspozycji na hałas ma miejsce dopiero w sytuacji, w której ryzyko to ograniczone jest u źródła. Warunki zagrożenia nie będą występowały dopiero wtedy, kiedy w zakładzie pracy poziom mierzonego hałasu, bez stosowania środków ochrony indywidualnej, nie będzie przekraczał dopuszczalnych norm. Stosowanie przez płatnika składek środków ochrony indywidualnej ma wpływ na ewentualną liczbę zachorowań na choroby zawodowe czy też na ilość wypadków przy pracy. Jak wynika z załączonego do akt sprawy protokołu kontroli przeprowadzonej u płatnika składek w dniach 11,19,20,17.10.2016 r., u płatnika składek nie odnotowano żadnego przypadku występowania choroby zawodowej, co świadczy niewątpliwie o tym, że środki ochrony indywidualnej są stosowane skutecznie. Niemniej jednak, stosowanie środków ochrony indywidualnej nie ma wpływu na liczbę osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia. Aby istniała możliwość uznania, że osoby zatrudnione u płatnika składek nie są zatrudnione w warunkach zagrożenia, to płatnik składek musiałby zlikwidować te warunki.

Odnosząc powyższe rozważania do kwestii określenia zasad różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe to dodatkowo wskazać można, iż Sąd Apelacyjny w pełni podziela poglądy zaprezentowane w Komentarzu do ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych autorstwa Krzysztofa Ślebzaka, Daniela Lacha, Sebastiana Samola (Oficyna 2010), zgodnie z którym „ustalenie kategorii ryzyka dla grup działalności ma znaczenie zarówno dla ustalenia zryczałtowanej (dla płatników zgłaszających nie więcej niż 9 ubezpieczonych), jak i zindywidualizowanej (dla płatników zgłaszających do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych) stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe. O ile jednak w przypadku stopy zryczałtowanej pod uwagę bierzemy stopę najwyższą z ustalonych na dany rok składkowy dla wszystkich grup działalności, to w przypadku stopy zindywidualizowanej chodzi o ustalenie kategorii ryzyka dla tej konkretnej grupy działalności, do której należy płatnik składek, a którą stwierdza się na podstawie rodzaju działalności płatnika według PKD ujętego w rejestrze REGON (art. 29).

Kategorię ryzyka dla grupy działalności ustala się w zależności od ryzyka określonego wskaźnikami częstości: poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem; poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich; stwierdzonych chorób zawodowych oraz liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia. Pierwsze trzy wskazane w art. 30 ust. 2 kryteria nie budzą wątpliwości, gdyż ustalenie liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy lub stwierdzonych chorób zawodowych następuje na podstawie stosownej dokumentacji, obowiązek sporządzenia której przewidują odrębne przepisy 183. Problematiczne może być natomiast ustalenie liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia. Ustawa nie precyzuje bowiem, co należy pod tym pojęciem rozumieć. Zastosowanie znajdzie tu natomiast wydane na podstawie art. 33 ust. 4 ustawy wypadkowej rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków 184. Ustalając w § 4 wzór dla obliczenia kategorii ryzyka dla grup działalności w oparciu o cząstkowe kategorie ryzyka, rozporządzenie uściśla jednocześnie pojęcie warunków zagrożenia, stwierdzając, że występują one w razie przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Określenie warunków zagrożenia ma zatem także charakter obiektywny, a zastosowanie znajdzie tu rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowiskach pracy 185.

Zasadna okazała się argumentacja organu rentowego odnośnie rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w punkcie II wyroku. Zarzuty żalącego w tym zakresie znalazły aprobatę Sądu Odwoławczego. Błędnie bowiem, uczynił Sąd I instancji przyjmując za podstawę orzeczenia o kosztach przepis § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.). W niniejszej sprawie przedmiotem kontroli była decyzja organu rentowego dotycząca ustalenia wysokości składki na ubezpieczenie wypadkowe. W takiej zaś sprawie koszty zastępstwa procesowego winny być zasądzone według wartości przedmiotu sporu stanowiącej różnicę pomiędzy wysokością składek wypadkowych wykazywanych przez płatnika, a wysokością składek wypadkowych ustalonych przez organ rentowy. Niniejsza sprawa, jako sprawa majątkowa, w której możliwe jest ustalenie wartości przedmiotu sporu, niebędąca sprawą o świadczenie z ubezpieczenia społecznego, w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach podlega regulacji § 2 ww. rozporządzenia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny zważył, że wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie niewątpliwie przekracza kwotę 50 000 zł, a zatem zgodnie z treścią § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804), stawka minimalna wynosi 5400 zł (stawka obowiązująca w dniu wniesienia odwołania). W konsekwencji należało zasądzoną na rzecz organu rentowego kwotę podwyższyć do stawki 5400 zł.

Sąd Apelacyjny postanowił odstąpić od obciążenia płatnika kosztami postępowania zażaleniowego, mając na uwadze, że postępowanie to było skutkiem błędu popełnionego przez Sąd Okręgowy przy zasądzeniu należnych kosztów procesu. Oczywiście błędy Sądu rozpoznającego sprawę, niezwiązane w żaden sposób z czynnościami i stanowiskiem stron, nie powinny powodować ujemnych konsekwencji dla żadnej ze stron postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2012 r., V CZ 53/12, niepubl.). W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu art. 102 k.p.c., wobec czego odstąpił od obciążenia płatnika składek kosztami postępowania zażaleniowego.

Mając na uwadze przedstawioną wyżej argumentację, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację płatnika składek. Natomiast na podstawie art. 397 § 2 w związku z art. 386 § 1 k.p.c. zmienił punkt II zaskarżonego wyroku w sposób wskazany w treści sentencji.

O kosztach zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i 108 § 1 k.p.c. w związku z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265), przyznając je w kwocie 4050 zł.